Fältbestämning av trollsländor

Dannelid, E. m.fl. 2007. Trollsländor i Sverige - en fälthandbok. Artbeskrivningar och färgbilder av Sveriges alla trollsländor. – Länsstyrelsen i Södermanlands län & Entomologiska föreningen i Stockholm. Beställs från Entomologiska föreningen i Stockholm (e-post: bert.gustafsson@nrm.se). Pris: 30 kr + 10 kr i porto.

Jag blir jätteglad när jag får den lilla boken Trollsländor i Sverige - en fälthandbok i handen. Äntligen ska jag kanske kunna lära mig trollsländorna! Som fältbiolog försökte jag fånga trollsländor och upptäckte att de är snabba och svåra att fånga i håv. Jag lärde mig känna igen några arter och har därefter alltid tittat på trollsländor och haft lust att lära mig mer. Men jag är ingen samlare och gillar inte att döda insekter i onödan. Numera är också tiden som kan ägnas åt egna naturstudier begränsad.

Den bok jag nu har i handen tilltalar mig därför på många sätt. Först och främst är det verkligen en fälthandbok: Den är liten i formatet och går att ta med sig i fickan (även fast matsäcken, barnen och kikaren ska med). Den är inte så påkostad att man behöver vara orolig för att ta med den ut. Informationsmängden är liten vilket gör det lätt att hitta den information man behöver. Priset är också nybörjarvänligt.

Boken riktar sig till personer som vill börja "skåda" trollsländor. Den uppmanar till att skåda med kikare, titta på sittande trollsländor och att fånga med håv. Artbeskrivningarna är därför sparsamma med fokus på beskrivning av hur man i fält enkelt skiljer arten i fråga från liknande arter. Trollsländorna är samtliga illustrerade med utspända vingar och placerade på planscherna i systematisk ordning men med vissa justeringar för att arter som kan förväxlas i viss mån ska bli placerade bredvid varandra. Illustrationerna utgår från fotografier av nålade trollsländor men eftersom trollsländor förlorar det mesta av sin färg och mönsterteckning när de torkar har de korrigerats i datorn. Detta är ett djärvt tilltag och jag är inte tillräckligt kunnig för att kunna bedöma hur väl man lyckats. I något fall där illustrationen inte håller har man dock på ett bra vis kompletterat med ett foto.

När man begränsar mängden information för att försöka göra det lätt för användaren riskerar man alltid att tappa nödvändig information. I en bok som denna som riktar sig till nybörjare är det viktigt att det verkligen går att ta sig ända fram till en art för att man ska bli sporrad att fortsätta. En provbestämning av en ängstrollslända, där min sjuårige son entusiastiskt deltar, fungerar bra. Jag önskar att jag kunnat pröva även på flicksländorna som är svårare. Jag uppskattar dock mycket att det tydligt står i boken att dessa kan vara knepiga att skilja (vilket jag ju tidigare upptäckt själv men mest trodde berodde på min egen bristande förmåga) och att det hänvisas vidare till ytterligare litteratur. Vad gäller svårare grupper finns också kompletterandejämförande illustrationer.

Inledningsvis finns ett trevligt och lättläst avsnitt om trollsländors anatomi, levnadssätt och tips på fältaktiviteter. Bokens upplägg med att som ett första steg puffa för att man ska lära sig trollsändefamiljerna tycker jag är bra. Jag har efter att läst och bläddrat en del redan mer struktur på trollsländevärlden än jag hade förut. Här hade jag dock uppskattat fler bilder som visade på karakteristiska karaktärer. På det hela taget är det en väl genomarbetad bok, men jag får intrycket av att man fick bråttom på slutet vilket resulterat i en del smärre fel vilka förhoppningsvis rättas till i nästa tryckning.

Förhoppningsvis kan denna bok ge en skjuts för trollsländeskådandet och trollsländorna. Syftet är att öka kunskapen om trollsländor också för att kunna förbättra bevakningen av trollsländornas status i Sverige, här kan artportalen där man kan rapportera sina fynd på nätet säkert vara en sporre för många. Jag hoppas att den hittar vägen till Naturskolor, fältbiologer och unga entomologer förutom till alla oss redan frälsta.

Karolina Vessby